

Finnország politikai pártjai

Finnország 1919 óta parlamentáris köztársaság, az 1906-os választójogi reform után 1917-ben vált függetlenné. Az ország parlamentje az egykamarás, 200 fős Eduskunta (svédül: Riksdag), amely a legfőbb törvényhozó hatalom. A 2000-es alkotmányreformig az elnök erős jogkörökkel rendelkezett (pl. külpolitika alakításában), utána valamelyest gyengült a szerepe. Az alkotmány többek között rögzíti a kétnyelvűséget, a lappok kiemelt helyzetét és a hatalmi ágak felosztását. Finnország öt nagy tartományra és egy autonóm tartományra oszlik, ahol tartományi kormányt választanak, a községekben pedig képviselőtestületeket a helyhatósági választásokon. A köztársasági elnök négyévente ír ki választásokat, amely titkos, közvetlen és arányos, és nincsenek se pártlisták, se parlamenti küszöb. A köztársasági elnököt 6 évente választják meg, csak született finn állampolgár lehet. A legfőbb végrehajtó hatalom a köztársasági elnöké, az államtanács (miniszterek és a miniszterelnök) pedig a kormányzásért felel. 2007 márciusában a köztársasági elnök kinevezte Finnország 70. kormányát, amely Matti Vanhanen miniszterelnök második kormánya a Centrumpárt, Nemzeti Koalíciós Párt, Zöld Szövetség és a Svéd Néppárt többségi koalíciójával. Finnország 1995-ben lett az Európai Unió tagja. Az ország támogatja az Unió megerősítését a nemzetközi politika és gazdaság tényezőjeként. Külpolitikájában a szomszédos országokhoz fűződő viszony fejlesztése kulcsfontosságú. Finnország egyetlen katonai szövetségnek sem tagja.

Finn Centrum (Suomen Keskusta)

KESKUSTA

Alapítva: 1906
Eszmeiség: centrista-agrár
Politikai elhelyezkedés: közép
Parlamenti jelenlét: 1907 óta
Tagság nemzetközi szövetségekben:
Liberális Internacionálé (LI), Európai Liberális, Demokrata és Reform Párt (ELDR)
EP frakció: Liberálisok és Demokraták Szövetsége Európáért (ALDE)
Hivatalos szín: zöld
Honlap: <http://www.keskusta.fi>

A pártot 1965-ig Agrárunióknak, 1988-ig Centrumpártnak hívták, s míg korábban az agrárium képviselőjére alakult, mára a finn társadalom egyik csoportját sem emeli ki programjában, a politikai spektrum közepét foglalva el. Programjának egyik lényeges eleme a decentralizáció: növelni kívánja a megyék önállóságát és hatáskörét, és a demokratikus döntéshozatalt. Lényegesen eltér abban a többi párttól, hogy jelentős taglétszámmal rendelkezik, kb. kétszáz ezerrel, a függetlenség óta a legtöbb kormányban részt vett és a leghosszabb ideig hivatalban lévő elnököt, Urho Kekkonent, is ez a párt adta. A három nagy párt közül talán a KESK volt a legmegosztottabb az integráció kérdésében. A párt az Európai Unió kormányközi jellegét szeretné megőrizni, s ezért jelentősen eltérnek az Unió jövőjéről vallott nézetei pártjától, az ELDR-től, mely szeretné magasabb szintre fejleszteni az integrációt. Ez leginkább agrár gyökereivel és a liberalizmus eltérő felfogásával magyarázható. Ebből

is következik, hogy előnyben részesíti az intézményi status quo-t és az EU mezőgazdasági és regionális politikájának hatáskörét szűkíteni szeretné. A pártkongresszus 1997-ben elutasítván szavazott az EMU tagságra, de a párt vezetősége jelezte, hogy az Eduskuntában lezajló szavazás végeredményét tiszteletben tartja, és nem fog kihátrálni belőle a jövőben. A KESK fontosnak tartja, hogy az ország továbbra is folytassa a katonai semlegesség külpolitikáját.

Nemzeti koalíció (Kansallinen Kokoomus)

Alapítva: 1918

Eszmeiség: liberális konzervativizmus

Politikai elhelyezkedés: jobbközép

Parlamenti jelenlét: 1919 óta

Tagság nemzetközi szövetségekben: Nemzetközi Demokrata Unió (IDU)

EP frakció: Európai Néppárt (EPP)

Hivatalos színe: kék

Honlap: www.kokoomus.fi

A Nemzeti Koalíció Finnország három nagy pártjának egyike, rendre 20% körüli eredménnyel végez a választásokon a kilencvenes évek óta. 1987-ben 21 év után került be újra a kormányba megnyerve a választásokat, s azóta is rendszeres résztvevője a koalíciós kormányoknak. A 2007-es választásokon 51 helyet szerzett az Eduskuntában. A pártra a mérsékelt konzervatív identitás a jellemző, ugyanakkor a szociális reformizmus és a liberalizmus is megjelenik a párt programjában. Az integrációs folyamatot a kezdetektől fogva támogatja, a párt 1991 júniusában döntött a csatlakozás mellett. A három nagy párt közül a Nemzeti Koalíció volt a legegységesebb az integráció kérdésében, a párt támogatóinak 89%-a igennel szavazott a referendumra. Az Európai parlamentben a Nemzeti Koalíció az Európai Néppárt tagja, s a többi konzervatív párthoz hasonlóan nem támogatják a föderális Európa tervét. Vitatják, hogy az Európai Uniónak jelentős újabb hatalmat kellene juttatni, bár ez alól kivételt képezne a közös bevándorlási politika. Az EU-val kapcsolatban hangsúlyozza még, hogy szükséges a tagállamok és Unió közötti erőviszonyok határozottabb felvázolása, valamint az, hogy az egységes piac minél simábban működjön, melyhez a nemzeti gazdaság- és foglalkoztatási politikákban szorosabb együttműködés szükséges. Intézményi kérdésekben a párt támogatja az együtdöntési eljárás növekvő használatát, és szeretné fenntartani az intézmények jelenlegi hatalmi egyensúlyát. A Koalíció kezdetektől támogatta a monetáris unióba való belépést, emellett pedig egyetért a közös kül- és biztonságpolitika amszterdami szerződésben lefektetett fejlesztésével.

Finn Szociáldemokrata Párt (Suomen Sosialidemokraattinen Puolue)

Alapítva: 1899

Eszmeiség: szociáldemokrata

Politikai elhelyezkedés: balközép

Parlamenti jelenlét 1907 óta

Tagság nemzetközi szövetségekben: Szocialista Internacionálé (SI)

EP frakció: Európai Szocialisták Pártja (PES)

Hivatalos szín: vörös

Honlap: <http://www.sdp.fi>

Az északi országokra jellemzően Finnországban is jelentős szerepet töltenek be a szociáldemokraták, akik megalakulásuk óta a legnagyobb finn pártok közé tartoznak. Többek között fontosnak tartja a munka hatalmát a tőke felett, a bürokráciamentességet, a természet egyensúlyának megőrzését és a béke fenntartását. A szakszervezetek biztosítják politikai hatalmának alapját, a szavazóbázisa jórészt munkásokból, alkalmazottakból és értelmiségiekből áll, s kb. hatvanezer tagja van. A finn pártok közül a szociáldemokraták voltak az elsők, akik az EU csatlakozást felvetették 1991-ben. De a párt szavazói nem voltak olyan határozottak, mint a párt vezetősége. Az Európai Unióval kapcsolatos nézeteik igen hasonlóak az Európai Parlament PES frakciójának többi tagjához. Céljaik között szerepel a többségi szavazás körének kiterjesztése a tanácsban, a szociális és környezetvédelmi kérdésekben az EU kompetenciájának megerősítése, ezzel párhuzamosan a mezőgazdasági politika feletti ellenőrzés fokozatos csökkentése. Emellett fontos az SDP számára a közös kül- és biztonságpolitika fejlesztése, amelyen belül kifejezetten növelni akarja az EU részvételét a válságkezelésben, de még vita tárgya, hogy szükség van-e közös védelmi politikára.

Baloldali Szövetség (Vasemmistoliitto)

Alapítva: 1990

Eszmeiség: öko-szocializmus

Politikai elhelyezkedés: bal

Parlamenti jelenlét: 1991 óta

Tagság nemzetközi szövetségekben:

EP frakció: Egységes Európai Baloldal/Északi Zöld Baloldal (GUE/NGL)

Hivatalos szín: vörös, zöld

Honlap: www.vasemmistoliitto.fi

A Baloldali Szövetség a Finn Népi Demokratikus Unió, a Finn Kommunista Párt és a Finn Nők Demokratikus Szövetsége összeolvadásával jött létre. Tagjai között a szociáldemokratáktól a zöldeken át a feministákig több baloldali csoport megtalálható. A párt nézetei inkább az újbaloldalhoz és a zöld mozgalmakhoz közelítenek. Hangsúlyozza a társadalmi igazságosság és a zöld ideológiák közötti kapcsolatot, s korlátozná a tőke hatalmát. Az 1990-es évek eleje óta (10%-os szavazati arány) valamelyest csökkent a támogatottsága (8-7%), a szavazói többnyire munkások és alkalmazottak, s befolyással bír a szakszervezetekben is. A belső kohézió hiánya rányomta a bélyegét az EU-ról szóló népszavazás kapcsán elfoglalt álláspontra is. A párt nem fogadott el hivatalos álláspontot, de a rá szavazók csak 24%-a támogatta az integrációt. Az EU-t érintő kérdésekben a piaci kudarcok elleni nemzetközi együttműködést sürgeti, valamint a bővítések mellett foglalt állást, hogy szembe lehessen szállni a munkanélküliséggel és a társadalmi kirekesztettséggel. Prioritásai közé tartozik a többségi szavazás kiterjedt használata, az integrációt érintő fontos kérdésekben pedig népszavazások kiírása. A BSZ kissé erősítené az Európai Parlament hatalmát, és szélesítené az EU hatáskörét szociális, környezetvédelmi és adózási politika terén, amellet, hogy a mezőgazdaság területén csökkentené azokat. Más baloldali pártokhoz hasonlóan ellenzi, hogy az EU katonai dimenziójának fejlesztését, amely alól kivételt képez a válságkezelés. Az EMU –t végül is támogatta a párt, leginkább amiatt, hogy a vezetőség a szavazást az akkori kormányból való kilépéshez kötötte.

Zöld Unió (Vihreä liitto)

Vihreät De Gröna

Alapítva: 1987

Eszmeiség: zöld

Politikai elhelyezkedés: balközép

Parlamenti jelenlét: 1987 óta

Tagság nemzetközi szövetségekben: Globális Zöldek, Európai Zöld Párt (EGP)

EP frakció: Európai Zöldek/Európai Szabad Szövetség (Greens/EFA)

Hivatalos szín: zöld

Honlap: www.greens.fi, <http://www.vihreat.fi>

Független, pártszervezet nélküli zöldmozgalomként indult, s 1983-ban két képviselője jutott be az Eduskuntába. Ezek után párttá szerveződött és végleg megszilárdította pozícióját a finn politikai életben. 1995-ben bekerült a kormánykoalícióba is, ami először sikerült zöld pártnak Európában. A 2007-es választásokon már 8% fölött teljesített. A környezetvédelem mellett hangsúlyozza még az egyenjogúságot, valamint kiemelt figyelmet fordít a jóléti állam kiépítésével kapcsolatos kérdésekre. Elítéli a piacgazdaságot és a szocializmust is, mivel szerinte egyik sem fordít elég figyelmet a környezet megőrzésére, s túlzottan építenek az erőteljes gazdasági növekedésre. Alapelvei közé tartozik még a részvételi demokrácia hirdetése is. A zöldek, hasonlóan a Baloldali Szövetséghez, nem foglaltak állást az integráció kérdésében a referendum előtt. A párt vezető személyiségeinek és a nemzetközi zöld szervezetekben való részvételnek hatására a párt beállt az integrációt támogatók sorába. Az EU-val kapcsolatos legfontosabb prioritásai közé tartozik, hogy a környezetvédelmi és társadalompolitikai kompetenciák kiemelt fontosságot kapjanak, ennek megfelelően szükségesnek tartja, hogy egy közös minimális energia és környezeti adót vezessenek be a tagállamokban. Demokratikusabbá szeretné tenni a döntéshozatal szerkezetét, amit a legfontosabb döntések népszavazáshoz kötésével és minősített többségi szavazás körének kiterjesztésével kíván elérni. A Monetáris Unió kérdésében hezitált; végül is 1998 januárjától

kezdve jóváhagyta a belépést. Az EU jövőjével kapcsolatban a decentralizált föderalizmust hirdeti, s célja, hogy az Alapvető Emberi Jogok Chartáját belefoglalják az alkotmányba.

Svéd Néppárt (Ruotsalainen kansanpuolue, svédül: Svenska folkpartiet)

Alapítva: 1906

Eszmeiség: szociálliberlizmus

Politikai elhelyezkedés: jobbközép

Parlamenti jelenlét 1907 óta

Tagság nemzetközi szövetségekben:

Liberális Internacionálé (LI),Európai Liberális, Demokrata és Reform Párt (ELDR)

EP frakció: Liberálisok és Demokraták Szövetsége Európáért (ALDE)

Hivatalos szín: sárga

Honlap: <http://www.sfp.fi>

Az SNP lényegében a svéd kisebbséghez kötődő a szociálliberális és konzervatív nézetekkel is rendelkező párt, mely nagy hangsúlyt helyez az emberi jogokra és a kisebbségi kérdésekre. A konzervatív oldal jórészt gazdaságpolitikájukban nyilvánul meg. A kétnyelvűség támogatása mellett már olyan általános politikai célokért is küzd, mint a szociális biztonság, az emberibb társadalom és az egészségesebb életkörülmények. 1997 óta pedig felvetik az európai egyesülés fontosságát és a globális felelősséget is. Annak ellenére, hogy a választásokon rendre alacsony szavazati arányt ér el a párt (4-5% körül), mindegyik 1979 óta alakított kormányban részt vett. Ez is jelzi, hogy a Finnországban élő svédek helyzete igen jó, kisebbségi jogait teljes mértékben gyakorolhatják, a kétnyelvűség is teljesen megoldott kérdés. Az SNP az elsők között támogatta a csatlakozást 1991-ben, melyet szavazói is nagy arányban támogattak a népszavazáson. A párt törekszik arra, hogy az Alapvető Emberi Jogok Chartája belekerüljön az EU alkotmányába. A prioritások között szerepel a tagállami hatalom megerősítése, részben visszaadása a mezőgazdasági kérdésekben, valamint amikor a tanács többségi szavazással dönt, az együttdöntési eljárás bevonását. Az SNP támogatta a belépést a monetáris unióba, amelyet a kongresszus is megerősített. Hiteles külpolitika fenntartását tartja szükségesnek, mely leginkább a konfliktusok megelőzésére és a válságkezelésre vonatkozna.

Kereszténydemokrata párt (Kristillidemokraatit)

Alapítva: 1958

Eszmeiség: konzervativizmus

Politikai elhelyezkedés: jobbközép
Parlamenti jelenlét: 1958 óta
Tagság nemzetközi szövetségekben:
Európai Keresztény Politikai Mozgalom (ECPM)
Kereszténydemokrata Internacionálé (CDI)
EP frakció: Európai Néppárt (EPP) – megfigyelő tag
Hivatalos szín: kék, narancs
Honlap: <http://www.kristillidemokraatit.fi>

Az eredetileg Keresztény Unió 2001-ben vette fel a kereszténydemokrata nevet, amelyre a párt identitásának megreformálása miatt volt szükség, s nagyban bátorította, más északi országokban (Svédország, Norvégia) a hasonló pártok által elért sikerek. A párt a keresztény értékeket kívánja reprezentálni a finn politikában, ahol is ellensúlyozni akarja a mind erőteljesebb szekularizációt. A kilencvenes évek második fele óta 4-5%-os szavazati arányban részesül (1991-ben először került be a kormányba). A párt a hagyományos keresztény elveket jelöli meg a társadalmi élet alapjául, célja az ökológiai elvek és a szociális felelősség középpontba helyezése. A KD a családot szeretné a társadalom központi értékévé tenni, s ennek megfelelően ellenzi a válást, az abortuszt és az egyneműek házasságát. A párt mérsékelt konzervatív elvei áthatják az integrációról vallott nézeteit is. Olyan Európát tart megfelelőnek, ahol független államok széles körű együttműködése valósul meg. Nem tekinthető euroszeptikusnak, de a kereszténydemokraták szavazótáborában volt a legalacsonyabb a csatlakozás támogatók aránya. Maga a párt is az ellenzők oldalára állt a szavazás előtt. A fentiek szellemében nem támogatta a Monetáris Uniót sem, bár ez sokáig vita tárgyát képezte. Az uniós csatlakozás segítette abban, hogy megerősítse kapcsolatát európai testvérpártjaival és nagyobb nemzetközi tevékenységre ösztönözte.

Igaz Finnek (Perussuomalaiset)

Alapítva: 1995
Eszmeiség: nacionalizmus, EU szkepticizmus
Politikai elhelyezkedés: jobb
Parlamenti jelenlét: 1999 óta
Tagság nemzetközi szervezetekben: n.a.
EP frakció: n.a.
Hivatalos szín: sárga
Honlap: www.perussuomalaiset.fi

A finn pártok közül az IF tekinthető a legnagyobb nacionalistábbnak, mely a korábbi kisgazdapártból alakult át 1995-ben, s 2007-re 5 székhez jutott a parlamentben (szavazatok 4,1%-át megszerezve). Nem kötődik különösebben más, hasonló európai pártokhoz, inkább helyi érdekű a párt szervezete. Híres euroszeptikus nézeteiről, s ellene van az integráció további mélyítésének, az EU-t pedig szeretné független államok szövetségéként látni. **(Fekete Dániel)**

Források

2007-es finn választási eredmények:

http://en.wikipedia.org/wiki/Finnish_parliamentary_election%2C_2007

Finn pártok szócikkei a wikipedián:

http://en.wikipedia.org/wiki/Centre_Party_%28Finland%29 ;

http://en.wikipedia.org/wiki/Christian_Democrats_%28Finland%29 ;

http://en.wikipedia.org/wiki/Left_Alliance_%28Finland%29 ;

http://en.wikipedia.org/wiki/National_Coalition_Party_%28Finland%29 ;

http://en.wikipedia.org/wiki/Social_Democratic_Party_of_Finland ;

http://en.wikipedia.org/wiki/Swedish_People%27s_Party_%28Finland%29 ;

http://en.wikipedia.org/wiki/True_Finns ; http://en.wikipedia.org/wiki/Green_League

Bereczki András: *Finnország*. In: Kardos József – Simándi Irén [2002]: *Európai politikai rendszerek*. Osiris, Budapest

Bogár László [2003]: *Nemzeti parlamentek az Európai Unió döntéshozatalában*. Országgyűlés Hivatala, Budapest

Dobos Edgár [2005]: *Északi változatok integrációs politikára*. In *Külügyi Szemle*, 3-4. szám

Heidar, Knut [2004]: *Nordic Politics*. Universitetsforlaget, Oslo

Hix, Simon – Lord, Christopher [1997]: *Political Parties in the European Union*, St Martin's Press, London

Johanson, Karl Magnus – Tapio, Rauno [2001]: *Partisan responses to Europe: Comparing Finnish and Swedish political parties*. In *European Journal of Political Research*, 2. szám

Müller, Wolfgang – Kaare, Strom [2003]: *Coalition governments in Western Europe*. Oxford University Press

Tapio, Rauno [2003]: *Finland in the European Union*. Cass, London

Urkuti György [2002]: *A későn jött 'eminens'*. In: Kiss J. László [2005]: *A huszonötök Európái*. Osiris, Budapest